

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет культури і мистецтв
Кафедра хореографії

СИЛАБУС

вибіркової навчальної компоненти

ІНКЛЮЗИВНІ ПРАКТИКИ В ХОРЕОГРАФІЧНОМУ МИСТЕЦТВІ

підготовки **Бакалавра**

спеціальності **В6 Перформативні мистецтва**

освітньо-професійної програми **Хореографія**

Силабус вибіркового компонента «Інклюзивні практики в хореографічному мистецтві» підготовки бакалавра, галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки, спеціальності В6 Перформативні мистецтва, за освітньо-професійною програмою Хореографія.

Розробник: Кутузов Максим Юрійович, асистент кафедри хореографії.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Косаковська Л. П.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри хореографії

протокол № 6 від 23 січня 2026 р.

Завідувач кафедри: Цап'як М. Й.

I. Опис освітньої компоненти

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки» Спеціальність В6 «Перформативні мистецтва» Освітня програма «Хореографія» Бакалавр	Вибіркова
		Рік навчання: 4
Кількість годин/кредитів 150/5		Семестр: 8
		Лекції: 10 год.
		Практичні: 20 год.
ІНДЗ: немає		Самостійна робота: 110 год.
		Форма контролю: залік (8 семестр)
		Консультації: 10 год.
Мова навчання		українська

II. Інформація про викладача

ППП: Кутузов Максим Юрійович

Посада: асистент кафедри хореографії

Контактна інформація: +380509224209;

e-mail: Kutuzov.Maksym@vnu.edu.ua

Дні занять (<http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>)

III. Опис освітньої компоненти

1. Анотація до курсу

Вибірковий освітній компонент «Інклюзивні практики в хореографічному мистецтві» зорієнтований на формування у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань і практичних навичок, необхідних для організації та впровадження інклюзивного освітнього й творчого процесу у сфері хореографії. Дисципліна висвітлює сучасні підходи до інклюзивної освіти, ґрунтується на принципах доступності, рівності та недискримінації в мистецькому середовищі, а також розкриває специфіку роботи з різними категоріями осіб з особливими освітніми потребами.

В процесі навчання розглядаються психолого-педагогічні основи інклюзії, методики адаптації та модифікації хореографічного матеріалу, особливості створення безпечного та підтримувального освітнього простору, специфіка комунікації й командної взаємодії з фахівцями супроводу. Значна увага приділяється практичним кейсам, розробці інклюзивних хореографічних постановок, формуванню толерантності, емпатії та професійної відповідальності майбутнього хореографа.

Опанування дисципліни сприяє розвитку соціально-культурної компетентності, здатності до творчої адаптації навчального матеріалу та реалізації мистецьких проєктів з урахуванням принципів інклюзії в освітній і позаосвітній діяльності.

2. Постреквізити

Опанування матеріалу курсу дозволить значно підвищити ефективність засвоєння змісту таких дисциплін як: «Теорія та методика викладання класичного танцю», «Теорія та методика викладання бального танцю», «Теорія та методика вивчення народно-сценічного танцю», «Методика хореографічної роботи», «Педагогіка», «Педагогічна практика».

3. Мета і завдання освітнього компонента

Мета: Формування у здобувачів вищої освіти професійних компетентностей щодо організації та реалізації інклюзивного освітнього й творчого процесу в хореографічному мистецтві, здатності адаптувати хореографічний матеріал до потреб осіб з особливими освітніми потребами та створювати безпечне, толерантне й доступне мистецьке середовище.

Завдання дисципліни:

- ознайомити з теоретико-методологічними засадами інклюзивної освіти в контексті мистецької діяльності;
- розкрити нормативно-правові основи впровадження інклюзії в освітньому просторі України;
- сформувати розуміння психолого-педагогічних особливостей роботи з особами з різними освітніми потребами;
- навчити здійснювати адаптацію та модифікацію хореографічного матеріалу відповідно до індивідуальних можливостей учасників освітнього процесу;
- розвинути навички планування та проведення інклюзивних занять із хореографії.
- сприяти формуванню толерантності, емпатії та професійної етики в роботі з інклюзивними групами;
- розвинути здатність до міждисциплінарної взаємодії з фахівцями психолого-педагогічного супроводу;
- сформувати вміння розробляти та реалізовувати інклюзивні творчі проекти й хореографічні постановки.

4. Результати навчання (Компетентності)

В процесі вивчення вибіркового освітнього компонента здобувач вищої освіти формує і демонструє наступні **компетентності:**

Інтегральна компетентність:

- здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в хореографії, мистецькій освіті, виконавській діяльності, що передбачає

застосування певних теорій та методів хореографічного мистецтва і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

- усвідомлення ролі культури і мистецтва в розвитку суспільних взаємовідносин;
- здатність аналізувати основні етапи, виявляти закономірності історичного розвитку мистецтв, стильові особливості, види і жанри, основні принципи координації історико-стильових періодів світової художньої культури;
- здатність оперувати професійною термінологією в сфері фахової хореографічної діяльності (виконавської, викладацької, балетмейстерської та організаційної).

Предметні результати навчання

- розуміти моральні норми і принципи та вміти примножувати культурні, наукові цінності і досягнення суспільства в процесі діяльності;
- вільно спілкуватись державною мовою усно і письмово з професійних та ділових питань;
- аналізувати проблеми безпеки життєдіяльності людини у професійній сфері, мати навички їх попередження, вирішення та надання першої допомоги;
- розуміти роль культури і мистецтва в розвитку суспільних взаємовідносин;

- знати і розуміти історію мистецтв на рівні, необхідному для застосування виразально-зображальних засобів відповідно до стилю, виду, жанру хореографічного проекту;
- знаходити оптимальні підходи до формування та розвитку творчої особистості.

IV. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1.						
Тема 1. Теоретичні засади інклюзивної освіти в мистецькому просторі. Нормативно-правове забезпечення інклюзії в Україні та міжнародний досвід.	18	2	4	10	2	15
Тема 2. Психолого-педагогічні особливості роботи з особами з особливими освітніми потребами. Етичні принципи та професійна відповідальність хореографа в інклюзивному середовищі.	28	2	4	20	2	15
Тема 3. Адаптація та модифікація хореографічного матеріалу для інклюзивних груп. Методика проведення інклюзивного заняття з хореографії.	27	2	4	20	1	15
Тема 4. Комунікація та командна взаємодія з фахівцями психолого-педагогічного супроводу.	27	2	4	20	1	15

Безпечне та доступне освітнє середовище у хореографічному класі.						
Тема 5. Інклюзивні підходи в роботі з дітьми з порушеннями опорно-рухового апарату. Особливості роботи з дітьми з порушеннями слуху та зору в хореографії. Хореографічна діяльність з особами з інтелектуальними та ментальними порушеннями.	25	1	2	20	2	20
Тема 6. Розробка інклюзивного хореографічного проекту (практикум). Аналіз кейсів інклюзивних мистецьких практик в Україні та світі.	25	1	2	20	2	20
Види підсумкових робіт: поточний, підсумковий						Бал
Модульна контрольна робота: немає						
ІНДЗ: немає						
Форма підсумкового контролю						залік
Всього годин / Балів	150	10	20	110	10	100

У процесі оцінювання навчальних досягнень ЗВО застосовуються такі **методи**:

Методи контролю: ДС – дискусія, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, Р – реферат, ПР – практична робота.

Методи навчання

Традиційні (за джерелом знань): **словесні:** РП – розповідь, ПС – пояснення, Б – бесіда, І – інструктаж, РІД – робота з інтернет-джерелами, РНМД – робота з навчально-методичними й науково-інформаційними джерелами);

наочні: ІЛ – ілюстрування, ДМ – демонстрування, СП – спостереження,;

практичні: ВПР – вправи, завдання (РВПР – репродуктивні, ТЗД – творчі); за характером пізнавальної діяльності студентів: ПП – пояснювально-ілюстративні, РП – репродуктивні, ПВНМ – проблемний виклад навчального матеріалу, ЧП – частково-пошукові, ДС – дослідницькі.

Інноваційні: ДС – дискусія, ДБ – дебати, МШ – мозковий штурм, НВ – навчаючи–вчуся, АЕ – аналітичне есе, МЗН – методи змішаного навчання, МКН – методи кооперативного навчання.

5. Завдання для самостійного опрацювання:

1. Опрацювати наукові джерела з проблематики інклюзивної освіти та підготувати короткий аналітичний конспект (2–3 стор.).
2. Проаналізувати нормативно-правові документи України щодо впровадження інклюзії в освітній сфері та визначити їх значення для мистецької освіти.
3. Підготувати порівняльну характеристику понять «інтеграція» та «інклюзія» в освітньому процесі.
4. Розробити фрагмент інклюзивного заняття з хореографії (мета, завдання, методи, адаптації).
5. Створити приклад адаптації хореографічної комбінації для осіб із різними освітніми потребами (на вибір).
6. Підготувати презентацію про особливості роботи з однією категорією осіб з особливими освітніми потребами у хореографії.
7. Розробити рекомендації щодо створення безпечного та доступного простору в хореографічному класі.
8. Підготувати есе на тему «Роль хореографа у формуванні інклюзивної культури».
9. Скласти план міждисциплінарної взаємодії хореографа з асистентом учителя, психологом або реабілітологом.

V. Політика оцінювання

Контроль знань і умінь студентів (поточний і підсумковий) з освітньої компоненти «Інклюзивні практики в хореографічному мистецтві» здійснюється згідно з кредитно-трансферною системою організації навчального процесу. Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою.

Види контролю: поточний, підсумковий.

Форма контролю: залік.

Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач освіти за *поточну навчальну діяльність* із навчальної дисципліни, становить 100 балів. Для стимулювання здобувачів вищої освіти та поєднання навчання із дослідницькою / пошуковою / практичною діяльністю під час освітнього процесу в розрахунок рейтингових балів за видами поточного контролю виділяються альтернативні чи додаткові бали за здобуті професійні знання та навички під час інформального навчання:

- демонстрація власних, здобутих поза програмою досягнень – 2 бали;
- використання результатів власної творчої діяльності під час практичних завдань – 3 бали;
- використання результатів своїх наукових досліджень та інноваційних технологій, форми методів в освітньому процесі – 5 балів;
- участь у концертах, конкурсах, майстер-класах, семінарах практикумах - 3 бали;
- участь у роботі наукової конференції – 5 балів; наукова публікація: тези – 10 балів, стаття – 20 балів.
- участь у Всеукраїнській студентській олімпіаді – 20 балів (за отримане призове місце – 30 балів).

Політика щодо академічної доброчесності

Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням «Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідницькій діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки».

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. ЗВО інформуються про засоби контролю за дотриманням правил академічної доброчесності, які застосовуватимуться під час оцінювання, і щодо наслідків їх порушення. У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація, обман), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. Списування під час виконання тестових завдань, під час контрольних робіт, складання заліку заборонені (в тому числі, із використанням мобільних пристроїв). Для письмової доповіді допускається не більше 20% текстових запозичень. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час online тестування та підготовки практичних завдань під час заняття.

Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активований акаунт університетської пошти на Офіс365. Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на Офіс365 та відвідування сторінки кафедри, перегляд новин на Телеграм-каналі. Усі письмові запитання до викладача стосовно навчальної дисципліни мають надсилатися на університетську електронну пошту або особисту електронну пошту викладача. У період сесії бажано мати мобільний пристрій (телефон) для оперативної комунікації з адміністрацією, методистом та викладачем з приводу проведення занять та консультацій.

Відвідування занять

Відвідування занять у відповідності до розкладу є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту. У випадку пропуску занять студентом з поважних причин, викладач призначає заняття за допомогою дистанційної платформи. Практичні заняття не проводяться повторно, ці оцінки

неможливо отримати під час консультації. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись дистанційно - в онлайн-формі, за погодженням з викладачем.

Політика щодо дедлайнів та перескладання та оскарження оцінювання

Завдання, виконані з порушення призначених викладачем термінів, оцінюється на нижчу оцінку. Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

Політика щодо безпеки життєдіяльності та охорони праці

З учасниками освітнього процесу проводиться просвітницька робота з питань охорони праці, пожежної, техногенної і радіаційної безпеки, санітарної гігієни, цивільного захисту та дій у надзвичайних ситуаціях. Здобувачі інформуються про місця розташування захисних споруд цивільного захисту, призначений для їх укриття на випадок виникнення надзвичайних ситуацій, порядок поведіння в них, а також шляхи захисту себе та свого оточення при різноманітних надзвичайних ситуаціях природного, техногенного, соціально-політичного та воєнного характеру. Викладання дисципліни відбувається з дотриманням правил санітарно-епідеміологічного благополуччя, охорони здоров'я, електробезпеки та пожежної безпеки.

VI. Підсумковий контроль

Формою підсумкового контролю є залік.

Підсумковий контроль здійснюється відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Оцінювання знань здобувачів здійснюється під час поточного контролю за

результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом. Семестровий залік викладач виставляє за умови виконання здобувачем освіти завдань, передбачених силабусом. Мінімальна позитивна кількість балів – 60. Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми.

У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку – 100 балів.

Повторне складання екзаменів, заліків допускається не більше як два рази з кожного освітнього компонента: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету. *Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів ВНУ імені Лесі Українки – <https://surl.li/fwafxv>*.

Питання до заліку

1. Сутність і принципи інклюзивної освіти в сучасному освітньому просторі.
2. Відмінність понять «інтеграція» та «інклюзія».
3. Нормативно-правова база впровадження інклюзивної освіти в Україні.
4. Психолого-педагогічні основи роботи з особами з особливими освітніми потребами.
5. Професійна етика та роль хореографа в інклюзивному освітньому середовищі.
6. Принципи створення безпечного та доступного простору в хореографічному класі.
7. Особливості роботи з особами з порушеннями опорно-рухового апарату в хореографії.
8. Специфіка роботи з особами з порушеннями слуху та зору.
9. Особливості організації занять з учасниками з інтелектуальними та ментальними порушеннями.

10. Методи адаптації та модифікації хореографічного матеріалу.
11. Планування інклюзивного заняття з хореографії: структура та зміст.
12. Міждисциплінарна взаємодія в інклюзивному освітньому процесі.
13. Використання елементів танцювально-рухової терапії в роботі хореографа.
14. Оцінювання навчальних досягнень в умовах інклюзивної групи.
15. Розробка та реалізація інклюзивного хореографічного проєкту.
16. Формування толерантності та інклюзивної культури в мистецькому колективі.
17. Бар'єри в реалізації інклюзивних практик у хореографії та шляхи їх подолання.
18. Аналіз успішних прикладів інклюзивних мистецьких практик.
19. Поняття універсального дизайну в освіті та його застосування в хореографії.
20. Перспективи розвитку інклюзивного хореографічного мистецтва в Україні.

VII. Шкала оцінювання

Шкала оцінювання де форма контролю є залік

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VIII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна література

1. Бовкуш К. П. Готовність педагога до інклюзивної освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2015, № 4(48). С. 3–9.
2. Гаврилов О. В. Особливі діти в закладі і соціальному середовищі : навч. посіб. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2009. 308 с.
3. Колногузенко Б. М. Методика роботи з хореографічним колективом.

Частина 1. Харків : ХДАК, 2005. С. 74–76.

4. Ляшенко О. Д. Інклюзивна мистецька освіта: інноваційна проблема ХХІ ст. Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики ХХІ століття: зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. 16–17 жовт. 2014. Київ, 2014.

5. Луценко І. В. Психолого-педагогічний супровід дитини з особливими потребами в умовах інклюзивного навчання. *Інклюзивна освіта: стан і перспективи розвитку в Україні* : наук.-метод. журн. Київ, 2007. С. 20–33.

6. Плахотнюк О. Інклюзивна мистецька освіта: проблеми та перспективи. *Інноваційні технології в сучасному просторі*. Зб. матер. Всеукр. семін-практ., Львів – Броди, 23 – 24 листопада 2021 р. Броди : Видавництво «Просвіта», 2022. С. 6–14.

7. Основи інклюзивної освіти: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. А. А. Колупаєвої. Київ : «А. С. К.», 2012. 308 с.

8. Плахотнюк О. Терапевтичний ресурс хореографії. *Психологічні виміри культури, економіки, управління* : Науковий журнал. Львів. Вип. 25. 2023. С. 34–40.

9. Сімко А. В. Вплив ігрової рухової активності на психомоторний розвиток дітей дошкільного віку з вадами інтелекту. *Актуальні питання корекційної освіти*. 2010. Вип. 1. С. 271–278.

10. Технології психолого-педагогічного супроводу дітей з аутизмом в освітньому просторі: навчально-наочний посіб. / Укладач Скрипник Т., Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 56 с.

11. Порошенко М. Інклюзивна освіта : навчальний посібник. Київ : ТОВ «Агенство Україна». 2019. 300 с.

12. Інклюзія в мистецькій освіті: виклики, практики, перспективи: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (з міжнарод. участю), 6–7 груд. 2019 р. / за заг. ред. М. М. Бриль. Київ: ДНМЦЗКМО, 2019. 420 с.

13. Хореографія в системі заходів фізичної та психічної реабілітації дітей з розладами розвитку / З. А. Чорнак, О. А. Плахотнюк, Л. М. Ціж. Львів : Растр-7, 2022. 219 с.

Додаткова література

1. Алєєва Н. М. Діти з порушенням зору в умовах інклюзивної освіти : навч.-метод. посіб. Київ : Кафедра, 2016. 212 с.
2. Духовні та соціально-психологічні аспекти допомоги дітям із загальними порушеннями розвитку в системі інтеграційної освіти : матеріали симпозиуму : [збірник] / [упоряд. : А. О. Вовк, К. О. Островська ; відп. за вип. С. Л. Грабовська] ; Ін-т соціогуманіст. проблем людини західного наук. центру НАН України та МОН України, ЛНУ ім. І. Франка, каф. психології філософ. ф-ту. Львів, 2005. 93 с.
3. Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство : наук.-метод. зб. / [ред. кол. : Н. Софій(голова), Л. Артемова, Н. Бібік та ін. ; за ред. І. Єрмакова]. Київ : Контекст, 2000. 336 с.

Інтернет ресурси

1. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України про освіту щодо організації інклюзивного навчання» URL :
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1324-18#Text>
2. Загальна декларація прав людини. Прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 р. URL :
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
3. Конвенція про права дитини. Схваленими резолюцією 50/155 Генеральної Асамблеї ООН від 21 грудня 1995 р. Конвенцію ратифіковано Постановою ВР № 789-ХІІ від 27.02.91 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text
4. Конвенція про права осіб з інвалідністю URL :
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#Text